

Głos

Miedzianej Góry

NUMER 1 (224) | 2023

CZASOPISMO SAMORZĄDOWE
GMINY MIEDZIANA GÓRA

ISSN 1730-7155

WYDAWNICTWO BEZPŁATNE

Nie zapomnij! zapłacić PIT w Miedzianej Górze

szczegóły na str. 6

Drodzy Mieszkańcy!

Pracujemy wspólnie już kolejne miesiące i jest mi niezmiernie miło, że znów spotykamy się na łamach „Głosu Miedzianej Góry”. Za nami uchwalenie budżetu na bieżący rok – i choć trudne warunki gospodarcze niejednokrotnie dają nam się we znaki, to i tym razem zamierzamy realizować działania związane z budową i remontami infrastruktury, a także ochroną środowiska i klimatu. Nie zapominamy o naszych potrzebach, dlatego nie zabraknie środków na ochronę zdrowia i oświatę. Bardziej szczegółowo traktuje o tym tekst na kolejnych stronach.

Niektórzy z nas rozliczyli się już z Urzędem Skarbowym, innych to zadanie jeszcze czeka. Warto, aby każdy mieszkaniec miedzianogórskiej ziemi – obojętnie czy w kolejnym pokoleniu, czy świeżo osiedlony – pamiętał o poprawnym wypełnieniu PIT. I nie chodzi tylko o cyfry, ale głównie o miejsce zamieszkania. Wpisanie miedzianogórskiego adresu sprawi, że część przekazanego podatku trafi na konto naszej gminy i tu zostanie wykorzystana w inwestycjach, z których wszyscy korzystamy. To niezwykle ważne i jest jednym z czynników, które wpływają na zarządzanie budżetem.

Ten rok stoi pod znakiem dużych inwestycji drogowych i wodociągowo-kanalizacyjnych, na realizację których pozyskaliśmy ogromne środki z budżetu państwa. Odnawiamy też reprezentacyjny plac zabaw w Miedzianej Górze, dzięki czemu stanie się atrakcyjniejszy i bezpieczniejszy. Wielkim novum są projekty skierowane do seniorów oraz osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. To grupy, które najbardziej potrzebują wsparcia, dlatego mam nadzieję, że oferowana pomoc ułatwi i ubarwi ich życie.

Zima już powoli odchodzi w niepamięć, a stopniały śnieg odsłonił ziemię i skały. Przy tej okazji warto się przyjrzeć miedzianogórskim skarbowom, co na pewno będzie łatwiejsze dzięki wskazówkom przewodnika świętokrzyskiego. Miedziana Góra wciąż czeka na odkrywanie.

Z wyrazami szacunku,
Damian Stawski

Budżet na nowy rok przyjęty!

Z końcem stycznia radni uchwalili budżet naszej gminy. Kilkumilionowe inwestycje drogowe czy wodnokanalizacyjne to tylko część wydatków przeznaczonych na rozwój samorządu.

Rada Gminy Miedziana Góra uchwaliła budżet na 2023 rok. Wstępnie dochody zamkną się w kwocie 66 575 684 złotych, z czego dochody bieżące wyniosą 50 601 423 złotych, a dochody majątkowe – 15 974 261 złotych. Wydatki budżetu gminy zostały zaplanowane na poziomie 81 239 381 złotych. Różnica między dochodami i wydatkami ukazuje sytuację wstępną i wynika z faktu, iż budżet w ciągu roku zazwyczaj się zmienia – powstają oszczędności, zwiększają się subwencje, gmina pozyskuje dotacje. Ponadto ostatnie lata mijają pod znakiem dużych inwestycji w gminie, a należy je zawsze uwzględnić na początku roku.

DROGI I KANALIZACJA

Ponad 15 000 000 złotych z budżetu gminy przeznaczono na infrastrukturę drogową oraz wodno-kanalizacyjną. Budowa kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa i przebudowa wodociągów w sołectwach Ćmińsk Rządowy i Przyjmo oraz w ulicy Wyrowce w Ćmińsku Kościelnym to inwestycja zaplanowana do realizacji w tym i przyszłym roku, opiekująca na kwotę blisko 10 000 000 złotych. Nasza gmina pozyskała na nią 95% dofinansowania z Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”. Łącznie około 4500 m bieżących wodociągów i około 8 300 m bieżących kanalizacji.

W tym roku kontynuowane będą również przedsięwzięcia realizowane wspólnie z samorządem powiatu kieleckiego, czyli przebudowa dróg powiatowych na odcinkach Bobrza–Przyjmo oraz ul. Wykień (sołectwo Ćmińsk Kościelny) – Obie inwestycje współfinansowane są ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na poziomie 60%.

W pozostałych 40% kosztów na równi partycypują powiat kielecki i nasza gmina – wyjaśnia wójt Damian Sławski. W tym roku na koniec czwartego kwartału zaplanowana jest także finalizacja olbrzymiego i najbardziej kompleksowego

W tym roku gmina kontynuuje również współpracę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, dzięki czemu w Urzędzie Gminy Miedziana Góra działa punkt konsultacyjny Rządowego

Europejskiej. W ramach obu przedsięwzięć obie szkoły otrzymały nowoczesny sprzęt multimedialny, w tym komputery, laptopy, ekrany interaktywne oraz innowacyjne narzędzia TIK (technologie informacyjno-komunika-

W ramach tegorocznego budżetu nie zabraknie środków na rozwój edukacji i sportu w naszej gminie

wego w dziejach naszej gminy projektu rozbudowy i przebudowy lokalnej infrastruktury drogowej. Od połowy zeszłego roku przebudowywanych i rozbudowywanych jest aż 17 odcinków dróg o długości od 60 do 1000 metrów, co daje ogółem prawie 6 kilometrów dróg niemal we wszystkich sołectwach gminy. Ponadto zmodernizowany będzie most nad rzeką Bobrza w ciągu komunikacyjnym między Porzeczem a Ciosową. Przypomnijmy, że i na tę inwestycję nasza gmina pozyskała ponad 11 000 000 złotych dofinansowania z Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”, stając się tym samym wiodącym beneficjentem w powiecie kieleckim w ramach pierwszego naboru tego programu. Co do planów drogowych na ten rok, w budżecie gminy zabezpieczono środki na opracowanie dokumentacji technicznej na rozbudowę ulic Przyjmo i Szkolnej w Kostomłotach Drugich.

OCHRONA ŚRODOWISKA

W dalszym ciągu będzie realizowany program ograniczania niskiej emisji dla gminy Miedziana Góra z budżetem 140 000 złotych. Dofinansowanie zostanie przeznaczone m.in. na wymianę źródeł ciepła w istniejących czy montaż źródła ciepła w nowo powstających budynkach, a także na modernizację instalacji wymiany pieców centralnego ogrzewania. Co równie ważne, na samo usuwanie odpadów zawierających azbest gmina przeznaczy w 2023 roku 80 000 złotych.

Gró środków w budżecie to inwestycje w infrastrukturę techniczną – w tym roku m.in. kontynuujemy przebudowę i rozbudowę 17 dróg lokalnych w gminie

Programu „Czyste Powietrze”. W punkcie każdy zainteresowany mieszkaniec naszej gminy może uzyskać fachową pomoc przy ubieganiu się o dofinansowanie z programu na kompleksową termomodernizację domu czy wymianę starego i nieefektywnego źródła ciepła na takie, które spełnia najwyższe normy środowiskowe. – Uplasowaliśmy się na 11. miejscu w gronie 32 samorządów ze wszystkich 102 z terenu województwa świętokrzyskiego, które zostały wyróżnione za wzorową realizację programu „Czyste Powietrze” – przypomina nasz wójt.

OŚWIATA

Edukacja to dziedzina życia, która ściśle wiąże się z rozwojem człowieka i mocno wpływa na kształtowanie nastrojów społecznych. Sporą część z budżetu gminy zaplanowano wydać na różnego rodzaju projekty i przedsięwzięcia. W tym roku kontynuowane są m.in. takie inicjatywy jak projekt „TIK? Tak!” realizowany w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich oraz projekt „Koder junior” wdrażany w Szkole Podstawowej w Ćmińsku. Projekty te są współfinansowane ze środków Unii

W tym roku zaplanowano szereg imprez kulturalnych jak jarmark bożonarodzeniowy w Miedzianej Górze

cyjne), np. zestawy klocków i tabletek do nauki programowania na wczesnych etapach kształcenia. Dzięki pozyskanym środkom kostomłocka placówka kompleksowo zmodernizowała również wewnętrzną sieć internetową, co kosztowało blisko 100 000 złotych. Na ten rok przewidziano głównie kontynuację wsparcia dla uczniów, a zatem wycieczki szkolne, zajęcia wyrównawcze i rozwijające różne kompetencje oraz doradztwo zawodowe. „Przekonaj mnie do przedsiębiorczości” – I Miedzianogórski Turniej Szkolnych Debat

Oksfordzkich to z kolei projekt, którego finał, czyli Turniej Szkolnych Debat Oksfordzkich został zaplanowany na marzec 2023 roku. – Celem inicjatywy jest poszerzenie wiedzy uczniów wszystkich naszych szkół podstawowych na temat ekonomii i finansów. Główne narzędzie stanowi tzw. debata oksfordzka jawiąca się w obecnych czasach jako nowoczesne narzędzie dydaktyczne – tłumaczy wójt Sławski. Projekt niemal w całości finansuje Fundacja Empiria i Wiedza w ramach programu grantowego „Kierunek Sukces”. W tym roku nastąpi także zakończenie projektu „Aktywni rodzice = szczęśliwe maluchy!” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Dzięki niemu w 2021 roku na pierwszym piętrze Samorządowego Żłobka w Kostomłotach Drugich uruchomiliśmy i kompleksowo wyposażyliśmy dodatkowe dwa oddziały opieki dla 32 dzieci. W związku z ogromnym popytem wśród młodych rodziców – mieszkańców naszej gminy na usługę opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz w wyniku realizacji projektu liczba dzieci korzystających z kostomłockiego żłobka zwiększyła się z 48 do aż 80. Warto podkreślić, że rodzice korzystający ze żłobka w ramach projektu po spełnieniu poszczególnych wymagań stawianych w wytycznych unijnych są zwolnieni z opłat za czesne oraz za wyżywienie swoich pociech w placówce.

PROGRAMY SPOŁECZNE I INNE

– Na ten rok przewidziano również wiele prospołecznych inwestycji, w tym takich, których celem jest poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Zaliczamy do nich budowę placu zabaw w Miedzianej Górze, modernizację placu zabaw w Tumlinie oraz budowę garażu OSP Kostomłoty Drugie – wymienia Damian Sławski. W uchwale budżetowej zostały zabezpieczone także środki na kontynuację programów już wcześniej wdrożonych w naszej gminie takich jak Ogólnopolska Karta Seniora, Drzewko dla szczęśliwych rodziców oraz zainicjowany całkiem niedawno Gminny Program Stypendialny „Nadzieje Miedzianej Góry” dedykowany najzdolniejszym uczniom pobierającym naukę w naszych szkołach. Ponadto na wsparcie dla lokalnych organizacji pozarządowych przeznaczono 320 000 złotych. Dzięki tej kwocie w ciągu roku w gminie odbędzie się szereg wydarzeń o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i aktywizującym różne grupy społeczne, w tym dzieci i młodzież czy seniorów. Warto podkreślić, że w tym roku ci ostatni mogą korzystać (lub niebawem skorzystają) z bogatej oferty edukacyjno-kulturalnej. Jest to możliwe dzięki środkom pozyskanym z Fundacji BGK i Fundacji „Kaganek” oraz w ramach akcji zaplanowanej do realizacji na drugie półrocze wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego, dofinansowanej ze środków Unii Europejskiej (szczegóły będziemy sukcesywnie podawać do publicznej wiadomości). Wydarzenia kulturalne organizowane przez lokalne stowarzyszenia uzupełnią bogaty kalendarz imprez przygotowany na ten rok przez Urząd Gminy Miedziana Góra. – Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Święto Pieroga Świętokrzyskiego, Obchody Narodowego Dnia Niepodległości i 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego, Dzień Seniora czy Jarmark Bożonarodzeniowy w Miedzianej Górze to tylko kilka z wydarzeń, jakie zaplanowaliśmy na 2023 rok. ■ (red)

Nowy plac zabaw

Kolejny krok w kierunku przebudowy placu zabaw przy ulicy Urzędniczej w Miedzianej Górze – gmina zawarła umowę z firmą, która będzie odpowiedzialna za wykonanie zadania.

Dzieci kochają zabawę – to dla nich nie tylko rozrywka, ale także wsparcie w rozwoju i kształceniu. Chyba każdy z nas pamięta, jaką frajdę sprawiają długie beztrudne godziny spędzone na drabinkach i huśtawkach – najlepiej w towarzystwie innych koleżanek i kolegów oraz pod czujnym i czułym okiem któregoś z rodziców. Plac zabaw może ułatwić nawiązywanie znajomości wśród dzieci i ich opiekunów, pomaga też rozwijać umiejętności funkcjonowania w grupie.

Prace przy przebudowie placu zabaw rozpoczęły się pod koniec lutego

W dniu 9 lutego wójt Damian Sławski w towarzystwie radnych Rafała Wiórka i Wiesława Tokara podpisał umowę z Kamilem Sikorą, reprezentantem firmy Welstrade. Firma wykona wszystkie niezbędne naprawy i zamontuje nowe sprzęty na placu zabaw ulokowanym przy Urzędzie Gminy Miedziana Góra. W zakresie prac przewidziano wymianę nawierzchni pod urządzeniami na taką, która zapewni bezpieczeństwo najmłodszym. Na placu staną: jeden zestaw zabawowy, sześciokąt wspinaczkowy, dwie huśtawki, karuzela, bujaki, domek i piaskownica. Na placu zabaw będzie gdzie usiąść, znajdzie się również specjalne miejsce dla mamy z dzieckiem, czyli zadaszony kącik, w którym będzie można przewinąć i swobodnie nakarmić maluszka. Plac ma być ogrodzony, co oczywiście ułatwi trzymanie pieczy nad naszymi ciekawymi światami milusińskimi. Wartość wszystkich prac wraz z zakupem sprzętu opiewa na kwotę ponad 348 000 złotych, zaś przewidywany termin zakończenia prac i otwarcie odnowionego placu zabaw to przełom maja i czerwca 2023 roku.

W gminie od lat przybywa placów zabaw oraz punktów, w których dzieci mają stworzone warunki do zabaw. Każdy taki plac co jakiś czas wymaga renowacji i wymiany sprzętów, które oprócz zwykłej dziecięcej eksploatacji są narażone na zmienne warunki atmosferyczne i niszczenie. Szanujmy więc place zabaw, bo stanowią one nasze wspólne dobro. ■ (MB)

Wsparcie

Już niebawem za sprawą pozyskanych środków finansowych rodziny osób niepełnosprawnych w naszej gminie będą mogły cieszyć się wsparciem asystenta i skorzystać z opieki wytchnieniowej.

Opieka nad osobą niepełnosprawną to zajęcie nie tylko na pełny etat – to niemal całkowite poświęcenie się drugiemu człowiekowi znajdującemu się w trudnym położeniu. Wymaga to nieraz rezygnacji z własnych potrzeb i planów. Coraz częściej i coraz głośniej rodziny niepełnosprawnych osób oraz ich opiekunowie mówią o konieczności większego wsparcia oraz rozwinęcia zakresu pomocy w ramach opieki wytchnieniowej. Oferowane bowiem świadczenia wciąż stanowią kroplę w morzu potrzeb niepełnosprawnych i ich towarzyszy. To wszystko jednak wiąże się z poniesieniem znacznych kosztów, których niepełnosprawni i opiekunowie z oczywistych względów nie są w stanie udźwignąć.

Podpisanie umów z Wojewodą Świętokrzyskim Zbigniewem Koniuszem

Gmina Miedziana Góra ubiegała się o środki finansowe na taką właśnie pomoc z Funduszu Solidarnościowego, mając na uwadze fakt, iż osób niepełnosprawnych jest wśród nas dużo. Samorządowi udało się pozyskać aż 197 523 złote na program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz 127 296 złotych na program „Opieka wytchnieniowa”. Asystentem będzie osoba, która weźmie na siebie część zadań związanych z załatwianiem różnych codziennych spraw życiowych i udzieli wsparcia niepełnosprawnemu w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Opieka wytchnieniowa to z kolei wyjście naprzeciw potrzebom opiekunów – może być pomocą w codziennych sprawach, jak również rodzajem płatnego urlopu i zapewnieniem czasowego zastępstwa w obowiązkach. Dzięki tak pojmowanej opiece wytchnieniowej opiekun osoby niepełnosprawnej zyskuje to, czego zazwyczaj nie ma w ogóle – wolny czas, który najlepiej wykorzystać na odpoczynek i regenerację – lub cokolwiek, co poprawi jego samopoczucie.

Środkami, jakie z Funduszu Solidarnościowego wystarała się gmina, będzie dysponować Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. To tu osoby niepełnosprawne, członkowie ich rodzin i opiekunowie dowiedzą się, jakie kroki wykonać, aby stać się beneficjentami poszczególnych programów. ■ (MW)

Dzieje się

Nie hamują nowe inwestycje w naszej gminie. W Ćmińsku Kościelnym nowe oblicze otrzymała ulica Wykień. W Kostomłotach Pierwszych pojawiły się urządzenia rejestrujące prędkość, a strażnica Ochotniczej Straży Pożarnej w Ćmińsku cieszy się nowym kotłem!

Przebudowa ul. Wykień w Ćmińsku Kościelnym była możliwa dzięki efektywnej współpracy pomiędzy samorządem Gminy Miedziana Góra, a Starostwem Powiatowym w Kielcach. Dzięki wsparciu Starostwa, aż 60% inwestycji wartej ponad 1 000 000 zł została dofinansowana z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Remontowany odcinek może nie powala dłu-

Przebudowa ulicy Wykień w Ćmińsku Kościelnym

gością, ma niespełna 300 metrów, ale stanowi bardzo istotny element infrastruktury drogowej. Dzięki pomocnej dłoni Mirosława Gębskiego i członka Zarządu Powiatu Cezarego Majchra oraz wsparciu radnego gminy Łukasza Woźniaka nowa droga już wkrótce otworzy swe podwoje dla mieszkańców naszej gminy. W skład prac budowlanych wejść: poszerzenie jezdni do szerokości 5,5m, wykonanie: chodnika, zjazdów do posesji z kostki, brukowej oraz przepustów pod zjazdami, a także umocnienie dna oraz skarp rowu ażurami itp.

To jednak nie jedyna „drogowa” inwestycja w ostatnim czasie. Na ul. Maciejówka w Kostomłotach Pierwszych zostały zamontowane urządzenia rejestrujące prędkość pojazdów. Na wszystkich, którzy postanowią przejechać przez Maciejówkę na pełnym gazie, czeka komunikat o stanie licznika i smutna czerwona buźka. Jeśli chcemy, by buźka odzyskała humor i zielony kolor, musimy zdjąć nogę z gazu. Buzia się uśmiechnie, co nam wszystkim wyjdzie na zdrowie.

Na zdrowie strażakom z Ochotniczej Straży Pożarnej w Ćmińsku wyszło zamontowanie nowego kotła. Dzięki środkom przekazanych przez Gminę Miedziana Góra w ubiegłym roku w strażnicy w Ćmińsku pojawił się także zmodernizowany system ogrzewania CO. Nowy sznyt zyskała kotłownia, w której położono nowe płytki i wymieniono drzwi. Dzięki temu będzie nie tylko cieplej, ale też oszczędniej. Temperatura w górę a rachunki w dół! ■ (red)

Nie zapomnij! Zapłać PIT w Miedzianej Górze!

Obowiązek składania PIT-a ciąży na każdym z nas. Nie każdy jednak wie, że pieniądze z podatków mogą wrócić do naszej gminy! I to w prawie 38%! Jak więc sprawić, by nasze pieniądze wspomogły lokalną społeczność? Nic prostszego! W rubryce „miejsce zamieszkania” należy wpisać swój miedzianogórski adres zamieszkania. I tyle! Nie ma potrzeby składania meldunku w UG ani wyjaśnień w Urzędzie Skarbowym.

Nowe drogi, doposażenie szkół w nowoczesnych sprzęt – to tylko niektóre z inwestycji, jakie jest szansa zrealizować dzięki pieniądзом płynącym z PIT-ów. Za sprawą podatków pozyskanych od osób fizycznych gmina ma możliwość realizowania projektów i dofinansowania instytucji, które działają dla wspólnego dobra wszystkich mieszkańców. Z tej perspektywy płacenie podatku w miejscu, w którym żyjemy na co dzień, nabiera ogromnego sensu. To mnóstwo inwestycji, sprawiających, że nasze otoczenie jest bezpieczniejsze i bardziej przyjazne dla nas i naszych rodzin. Nie ma lepszego sposobu na zainwestowanie pieniędzy z naszych podatków niż wsparcie lokalnej społeczności. To inwestycje, które widać i z których korzystają wszyscy mieszkańcy Miedzianej Góry.

Pamiętaj! Przy wypełnianiu deklaracji PIT liczy się miejsce zamieszkania. Meldunek może być zupełnie inny.

Zastanawiasz się, na co jeszcze gmina przeznaczają pieniądze z podatków? Odpowiedź jest prosta – najczęściej oprócz dróg to dofinansowanie działalności żłobka, przedszkoli, szkół, biblioteki, opieki zdrowotnej i medycznej. Za sprawą podatku z Twojego PIT-a gmina może postarać się o zagwarantowanie usług, na które jest największe zapotrzebowanie w Twojej społeczności. Więcej zajęć pozalekcyjnych dla dzieci? Więcej miejsc w żłobku? Zajęcia aktywizacyjne? Pomoc najstarszym mieszkańcom? To i wiele innych działań może być lepiej dofinansowane dzięki Twojej deklaracji.

Z pieniędzy pozyskanych tą drogą korzystają wszyscy mieszkańcy naszej gminy, nawet ci niemający jeszcze obowiązku składania deklaracji. To chociażby gęstsza siatka połączeń autobusowych, dzięki której najmłodszy mieszkańcy gminy Miedziana Góra mogą bezpiecznie dotrzeć do placówek edukacyjnych. To wszelkie działania i inwestycje, jakie sprawiają, że życie w naszej gminie jest bezpieczniejsze i bardziej komfortowe dla wszystkich. Trzeba przy tym pamiętać, że gdyby nie wpływy z PIT-ów, musielibyśmy z wielu istotnych rzeczy zrezygnować albo zapewnić je sobie sami często za wiele wyższą cenę. Rozwiązania systemowe są tańsze i odczuwalne w szerokiej skali. Trudno wyobrazić sobie współczesne funkcjonowanie naszej gminy bez nowych dróg czy oświetlenia. Te inwestycje są możliwe m.in. dzięki wpływom z podatków.

**Zapłać PIT
w Miedzianej Górze!**
– zwrot podatku
gwarantowany!

A. MIEJSCE I CEL SKŁADANIA ZEZNANIA			
9. Urząd, do którego jest adresowane zeznanie Urząd Skarbowy w Kielcach			
10. Cel złożenia formularza (za zaznaczone wpisać w kwadracie): ☒ 1. Abonans zeznania ☐ 2. Komunikat zeznania		11. Rodzaj korekty (za zaznaczone wpisać w kwadracie): ☐ 1. korekta zeznania, o której mowa w art. 117 § 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym; ☐ 2. korekta zeznania o podatku w toku postępowania podatkowego w sprawie uniknięcia podwójnego opodatkowania, o której mowa w art. 81 i § 1a Ordynacji podatkowej ²⁾	
B. DANE IDENTYFIKACYJNE I AKTUALNY ADRES ZAMIESZKANIA Poz. 27-35 nie wypełniać (jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 2 i adres zamieszkania małżonki jest taki jak w części B.1.; poz. 27-35 nie wypełnia się, jeżeli w poz. 6 zaznaczono kwadrat nr 3).			
B.1. DANE PODATNIKA			
12. Nazwisko	13. Pierwsze imię	14. Data urodzenia (dd-mn-rr)	
15. Kraj	16. Województwo	17. Powiat	
18. Gmina	19. Ulica	20. Nr domu	21. Nr lokalu
Miedziana Góra	Podatkowa	18	
22. Międziszewód	23. Kod pocztowy		
Miedziana Góra	26-085		
B.2. DANE MAŁŻONKI			
24. Nazwisko	25. Pierwsze imię	26. Data urodzenia (DDMM-RRSSSS-RRRR)	
27. Kraj	28. Województwo	29. Powiat	
30. Gmina	31. Ulica	32. Nr domu	33. Nr lokalu

JAK TO ZROBIĆ?

Jak utrzymać ten dobry stan i sprawić, żeby w naszej gminie żyło się jeszcze lepiej? Podczas wypełniania deklaracji PIT wymagane jest wpisanie dwóch adresów: miejsca zameldowania i miejsca zamieszkania. To duża różnica. Adres zamieszkania to miejsce, w którym faktycznie żyjemy i mieszkamy na co dzień. Dlatego tak ważne jest, by dobrze wypełnić tę rubrykę. Jeśli mieszkasz w naszej gminie, pamiętaj, żeby w rubryce „miejsce zamieszkania” wpisać swój miedzianogórski adres. W ten sposób nie zmieniasz miejsca swojego zameldowania, a wskazujesz tylko, gdzie faktycznie mieszkasz. I tyle. Nie musisz meldować się w gminie Miedziana Góra, odwiedzać Urzędu Gminy itp. Nie obawiaj się też wezwania do Urzędu Skarbowego.

Zachęcamy do płacenia podatków w miejscu, w którym żyjemy i funkcjonujemy na co dzień. Dzięki temu nasze pieniądze wrócą do nas w postaci nowych dróg, lepiej wyposażonych szkół i placówek edukacyjnych czy bogatszej oferty kulturalnej. W ten sposób mamy wpływ na bezpieczniejsze i bardziej komfortowe życie naszej lokalnej społeczności. Długoterminowa lokata, która owocuje kolejnymi inwestycjami w lepsze dziś i coraz lepsze jutro. Długopis w dłoń!

Najlepsi z najlepszych

Poznaliśmy pierwszych stypendystów Gminnego Programu Stypendialnego „Nadzieje Miedzianej Góry”. To Natalia Opala, Piotr Synowiec i Lena Czyż.

O tym, że zdolnych i pracowitych młodych ludzi warto wspierać i doceniać, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. Talenty należy pielęgnować, a osiągnięcia odpowiednio nagradzać, dlatego też powstał Gminny Program Stypendialny „Nadzieje Miedzianej Góry”. To inicjatywa promująca osiągnięcia młodzieży i motywująca do podejmowania działań, które przekładają się na sukcesy w wielu dziedzinach. Dzięki temu młodzi ludzie z zapałem oddają się swoim pasjom, a nasza gmina widziana jest jako miejsce przyjazne młodym talentom. Program skierowany jest do wszystkich uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy Miedziana Góra, zaś kandydatów do stypendium zgłaszać mogą dyrektorzy placówek. A kto ma szansę walczyć o wsparcie? Stypendium może być przyznane uczniowi, który uzyskał roczną średnią ocen w wysokości co najmniej 5,0 oraz jest laureatem lub finalistą jednego z konkursów: wojewódzkich konkursów przedmiotowych organizowanych przez Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty, olimpiad, które znajdują się w Komunikacie Ministra Edukacji Narodowej, konkursów, olimpiad, turniejów wiedzy lub projektów na szczeblu co najmniej wojewódzkim, które znajdują się w kuratorskim wykazie (tu może być także zdobywcą I, II lub III miejsca). Trzeba pamiętać, że to rozwiązanie wspierające najzdolniejszych uczniów z miedzianogórskich szkół, dotąd niefunkcjonujące w naszej gminie i rzadko spotykane w innych samorządach. Program jest stosunkowo „młoda” inicjatywą, ale zdecydowanie wyjątkową. Udało się ją wdrożyć w 2022 roku, została wpisana także do budżetu na ten rok, także wpisze się na stałe w tradycję Miedzianej Góry. Zadba o to wójt Damian Sławski – zdecydowany zwolennik Gminnego Programu Stypendialnego. Dał temu wyraz podczas uroczystej gali wręcze-

nia dyplomów stypendystom, która odbyła się 20 grudnia zeszłego roku na sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Miedzianej Górze.

– Chcąc otoczyć szczególną opieką najbardziej uzdolnionych i wyróżniających się osiągnięciami naukowymi uczniów pobierających naukę w szkołach na terenie naszej gminy, wprowadziliśmy autorski program stypendialny. Chcemy docenić ich wysiłki i motywować do dalszego rozwoju – podkreślił wójt Damian Sławski. – Poprzez wdrożenie programu sty-

jedna uczennica z Zespołu Szkół w Kostomłotach Drugich. Poniżej prezentujemy ich sylwetki:

Natalia Opala – uczennica Zespołu Szkół w Kostomłotach Drugich, średnia z ocen uzyskanych w roku szkolnym 2021/2022: 5,72; dodatkowe osiągnięcia: I miejsce w Mistrzostwach Województwa Świętokrzyskiego w szachach szybkich (grupa młodzików), I miejsce w I Olimpiadzie Świętokrzyskiej w Szachach, II miejsce w Mistrzostwach Międzywojewódzkich Młodzików (makroregion łódzko-świętokrzyski).

Wójt Damian Sławski z pierwszymi miedzianogórskimi stypendystami

pendialnego i coroczne wyłanianie stypendystów chcemy także promować pozytywne postawy wśród wszystkich uczniów, m.in. te, które zachęcają do samodoskonalenia, wytyczania sobie nowych i coraz ambitniejszych celów czy też konsekwentnej realizacji własnych zamierzeń – dodał wójt.

Udział w uroczystości wzięli także rodzice, wychowawcy oraz dyrektorzy placówek, do których uczęszczają stypendyści. Oprócz pamiątkowych dyplomów najzdolniejsza młodzież z naszej gminy otrzymała czeki opiewające na kwotę 3 000 złotych każdy. Symboliczna kwota z pewnością przysłuży się młodzieży w drodze po kolejne wspaniałe osiągnięcia. To nagroda za zaangażowanie i wykonaną dodatkową pracę – często kosztem rezygnacji z wolnego czasu. A kim są tegoroczni stypendyści? To dwoje uczniów ze Szkoły Podstawowej w Ćmińsku oraz

Piotr Synowiec – uczeń Szkoły Podstawowej w Ćmińsku, średnia z ocen uzyskanych w roku szkolnym 2021/2022: 5,21; dodatkowe osiągnięcia: I miejsce w Eliminacjach Świętokrzyskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Piłce Ręcznej w kategorii chłopców rocznik 2007–2008.

Lena Czyż – uczennica Szkoły Podstawowej w Ćmińsku, średnia z ocen uzyskanych w roku szkolnym 2021/2022: 5,14; dodatkowe osiągnięcia: I miejsce w Półfinale Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Piłce Siatkowej oraz IV miejsce w Finale Wojewódzkim Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Piłce Siatkowej.

Wszystkim laureatom pierwszej edycji Gminnego Programu Stypendialnego można pogratulować dotychczasowych osiągnięć i życzyć siły i samozaparacia w przyszłych zmaganiach. Podziękowania należą się również rodzicom i pedagogom, którzy przyczynili się do ich sukcesów. ■ (MB)

Sto lat serdeczności

Odśpiewanie uroczystego „Sto lat!” należy do tradycji obchodów urodzin i imienin. A co zaśpiewać i czego życzyć, gdy jubilat faktycznie obchodzi okrągłe sto lat?

Z pewnością można mu życzyć zdrowia i życzliwych ludzi wokół, choć zazwyczaj stulatkowie dobrych opiekunów

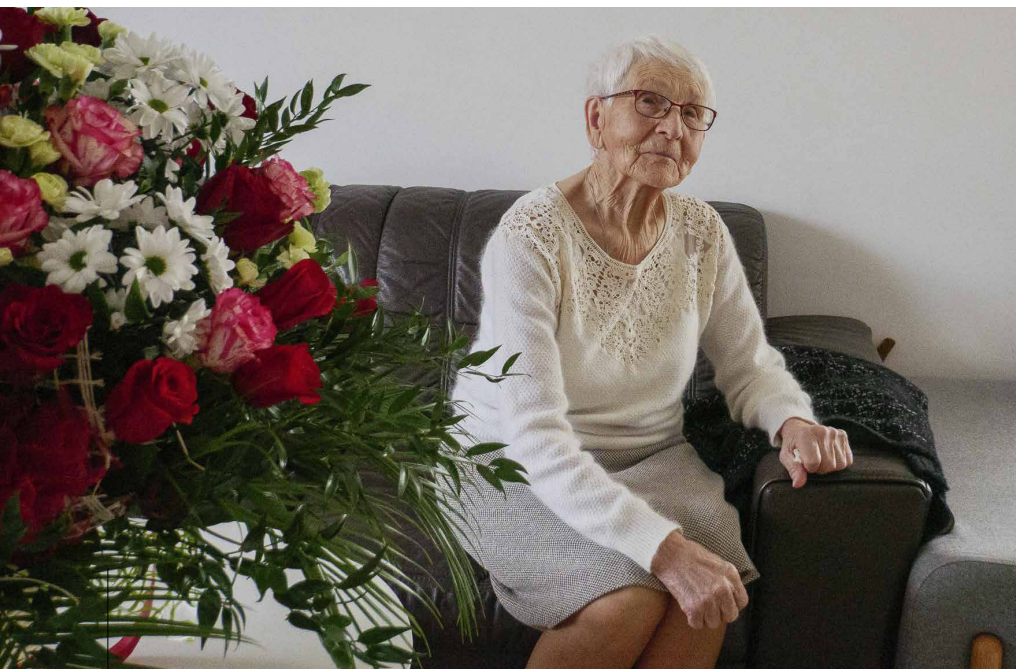
pani Zofia. Do Niemiec wyjechała tak jak stała, czyli w jednej sukience, bez żadnego bagażu. W tym nieszczęściu spotkała ją odrobina pomyślności – oto rodzina, u której zamieszkała i pracowała, zapewniła jej ubrania i osobiste rzeczy. Ze względu na problemy zdrowotne gospodarze przydzielili jej obowiązki domowe, dzięki czemu nie musiała ciężko pracować na roli. Podczas pierwszego „urlopu” przyjechała do domu, do okupowanej Polski, i już nie wróciła. Tułała się i ukrywała, za wszelką cenę chcąc zostać wśród swoich. Choć w Niemczech nie działa jej się krzywda, to przecież tutaj było jej miejsce, zwłaszcza że w Tumlinie w trakcie uroczystego

nie oszczędzały mamy, ma wiele scho-rzeń, ale zawsze możemy liczyć na pomoc lekarzy i pielęgniarek, wspiera nas także rodzina – przyznaje pani Anna. Troska i ciepło, jakie zapewniają starszej mamie, jest namacalna. Z uśmiechem opowiadają, jak pani Zofia spędza czas ze swoimi prawnukami – a jest ich aż piętnaścioro! – i jak lubi przebywać w towarzystwie młodych ludzi, a jeszcze niedawno siedziała z nimi do późna przy ognisku. Choć zdrowie pani Zofii jest już zawodne, a pamięć coraz częściej robi niespodzianki, ona wciąż stara się być aktywna. – Mama była zdolna, zawsze dużo czytała, ładnie się wyrażała – opowiada pani Anna. Książki pozostały pasją Zofii Jedynak, a pasja ta doczekała pięknej kontynuacji – wnuczka pani Zofii, a córka pani Anna kieruje biblioteką w jednym z miast w województwie zachodniopomorskim, gdzie się przeprowadziła. I choć los rozsypał potomków rodziny Zofii Jedynak po Polsce, to wszyscy przybyli celebrować jej setne urodziny. – Było około 70 osób, rodzina, sąsiedzi i przyjaciele, pielęgniarka, która zajmowała się tatą i mamą – wymienia pan Grzegorz. Stulatka jest nie tylko częścią rodziny, stanowi też jej silne spoiwo.

TOWARZYSTWO

Starsi ludzie tak jak ci młodszy potrzebują towarzystwa, rozmowy z drugim człowiekiem, poczucia bliskości i przynależności. Gdy zapewni im się to oraz właściwą opiekę medyczną, mogą dożyć sędziwego wieku w dobrej kondycji. Pani Zofia chętnie wybiera się z dziećmi, wnukami i prawnukami gdzieś na kawę bądź na obiad i lubi, gdy w domu coś się ciekawego dzieje – a dzieje się często. Liczna rodzina i życzliwi sąsiedzi zapewniają towarzystwo, książki nadal potrafią pochłonąć na kilka godzin. – Potrzebuję drugiego człowieka – potwierdza pani Zofia, po czym zaraz dodaje, że rodzina dobrze się nią opiekuje i nie może na nią narzekać. Jej córka podkreśla, że mama w relacjach z innymi ludźmi była życzliwa, uczynna, bezkonfliktowa i pomocna. Zasługuje na czułą opiekę.

Czego zatem można życzyć stulatce? Obok wspomnianego zdrowia i serdecznych ludzi życzymy jej jak najwięcej powracającego dobra i przyjemnych chwil. Niech swoją obecnością spaja stworzoną rodzinę tak jak to robiła przez ostatnich sto lat. ■ (MW)

Zofia Jedynak, jubilatka obchodząca wyjątkowe urodziny

i towarzyszy mają z założenia. Czy można jednak założyć, że ich historia jest sielankowa i łatwa, skoro dożywają tak sędziwego wieku?

KOLEJE ŻYCIA

Pani Zofia Jedynak z Ćmińska obchodziła w tym roku 2 stycznia setną rocznicę urodzin. Przyszła na świat w 1923 roku jako druga z sześciu siostr państwa Janików zamieszkujących Tumlin. Jeszcze przed wojną straciła tatę, który zginął pod kołami samochodu. Gdy Niemcy i Rosja zaatakowały Polskę, miała 16 lat. Podczas jednej z wielu łapanek zgarnięto z ulicy i ją, młodą dziewczynę, i wywieziono do pracy w Minden w Nadrenii-Północnej Westfalii. – Nie bałam się w ogóle, bo razem ze mną było dużo ludzi – sięga do zakamarków pamięci

odpustu poznała przyszłego męża. Gdy wzięli ślub, był 1943 rok, wojna szalała w pełni. Mimo że w późniejszych latach front wojenny przechodził przez ziemię miedzianogórską, trwały walki, a w pobliskiej Bobrzy rozegrała się jedna z większych potyczek między Armią Czerwoną a hitlerowcami, Jedynakowie dotrwali szczęśliwie do kapitulacji Niemiec. W trudnych czasach powojennych i pomimo przeciwności udało im się ułożyć życie. Dzielili czas na pracę zawodową, dom i gospodarstwo – oraz rodzinę, która szybko się powiększyła.

CZŁONEK RODZINY

Jedynakowie doczekali trzech synów i jednej córki. Dziś to właśnie córka, pani Anna Kasowska z mężem Grzegorzem opiekują się nestorką. – Choroby

Aktywne życie seniorów

Najstarsi mieszkańcy naszej gminy zdecydowanie nie będą w tym roku narzekać na nudę. To za sprawą licznych docelowych projektów, o które postarał się samorząd gminy.

Od wielu lat bycie seniorem nie oznacza już beczynnego siedzenia w domu. Inicjatyw zachęcających seniorów do wszelkiej maści aktywności nie brakuje. Nie inaczej jest w naszej gminie. Na seniorów czekają liczne atrakcje – będą wycieczki do teatru, filharmonii i warsztaty florystyczne, a to nie wszystko.

FUNDACJA
BGK

GENERACJA 6.0

Od stycznia w Miedzianej Górze jest realizowany projekt pt. „Miedzianogórcy seniorzy na 6.0”. To ciekawa inicjatywa organizowana przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Miedzianej Górze. W ramach ogólnopolskiego konkursu „Generacja 6.0” organizowanego przez Fundację BGK nasza biblioteka uzyskała dofinansowanie w wysokości 15 000 złotych. A nie było to łatwe, o dotacje walczyły setki wnioskodawców! Nasz projekt znalazł się na dziewiątym miejscu (spośród najlepiej ocenionych 30). A na co będą mogli liczyć seniorzy? Na prawdziwą kulturalną ucztę! W ramach działań biblioteki znalazły się wyjazdy do teatru i filharmonii, zaś dawkę doznań artystycznych bezsprzecznie zapewnią warsztaty mixmedia (techniki decoupage, złożenia, postarzania) oraz warsztaty florystyczne. W ramach projektu usprawniamy ciało oraz pamięć poprzez warsztaty z technik pamięciowych. Nie zapominajmy o zajęciach typu „aktywny senior”, gdzie i głowa, i ciało znajdą coś dla siebie. Dzięki projektowi seniorzy mogą także oswoić nowe technologie, czyli urządzenia typu smartfon, tablet i komputer. Pierwszy wyjazd już za nami – nasi seniorzy odwiedzili Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach i podziwiali spektakl „Prezent urodzinowy”.

SENIORALNIE Z PASJĄ

Potężną dawkę ruchu zagwarantują seniorom także zajęcia prowadzone w ramach projektu „Senioralnie z pasją!”. Na najstarszych mieszkańców naszej gminy będą czekały zajęcia ruchowe z elementami tańca i gimnastyka korekcyjna. Będą walczyć ze stresem... śmiechem podczas warsztatów relaksacyjnych z elementami śmiechoterapii. Autorzy projektu nie zapomnieli także o emocjach. W programie znajdziemy grupowe warsztaty psychologiczne i tzw. tre-

mum 170 osób będzie mogło skorzystać ze świadczeń w ramach nowego projektu realizowanego przez samorząd województwa świętokrzyskiego wspólnie z miastem Kielce i gminami powiatu kieleckiego, w tym z gminą Miedziana Góra. Pomysłodawcą przedsięwzięcia jest wicemarszałek województwa świętokrzyskiego Renata Janik. W ramach projektu „Tworzenie lokalnych systemów wsparcia dla seniorów” programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 nasza gmina może otrzymać dotację w wysokości nawet 1 752 000 złotych. – W ramach tego projektu również przewidzia-

W listopadzie 2022 roku podpisano list intencyjny z marszałkiem województwa świętokrzyskiego

ningi fitness mózgu. Nie zabraknie wizyt w kinie, teatrze czy filharmonii. Realizacja tych wszystkich działań jest możliwa dzięki darowiźnie pozyskanej z Fundacji Świętokrzyskich Kopalni Surowców Mineralnych „Kaganek”. – Z projektem ruszamy w tegoroczne wakacje, w odpowiednim czasie poinformujemy naszych seniorów o możliwości udziału w działaniach za pomocą strony internetowej, na tablicach ogłoszeń w miejscach przez nich uczęszczanych czy na łamach naszej lokalnej gazety – powiedział wójt gminy Miedziana Góra Damian Sławski. Trzymajcie rękę na pulsie. O zapisach będziemy informować na łamach naszej gazety.

LOKALNE SYSTEMY WSPARCIA

To nie wszystko, co nasza gmina proponuje swoim mieszkańcom. Od lipca 2023 roku do czerwca 2026 roku mini-

no szereg działań dla seniorów. Dla tych aktywnych będą to darmowe zabiegi rehabilitacyjne, wyjazdy na baseny, zajęcia sportowe, wycieczki krajoznawcze, wizyty w instytucjach kultury, imprezy łączące pokolenia, a także zajęcia edukacyjne lub rozwijające pasje i hobby. Dla tych mniej aktywnych będą to nieodpłatne usługi opiekuńcze i asystentki w miejscu zamieszkania – powiedział wójt Damian Sławski. Projekt ma na celu koordynację usług społecznych i zdrowotnych na obszarze powiatu kieleckiego i miasta Kielce przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

Już dziś koniecznie zapiszcie daty projektów w kalendarzach! Nie warto zamykać się w domu. A o szczegółach i zapisach będziemy informowali na bieżąco. ■ (MB)

Geologiczne skarby gminy

Skały, po których chodzimy kryją w sobie niezwykłą historię sprzed wielu milionów lat. Gmina Miedziana Góra jest pod tym względem wyjątkowa. Dzięki geologicznej różnorodności i licznym kamieniołomom Ziemia uchyla rąbka swych tajemnic.

RAFY KORALOWE Z LASKOWEJ

Rafy koralowe znane są z płytkich i ciepłych mórz. Skąd się wzięły w Kostomłotach? Otóż warunki takie panowały tu w okresie dewonu. W 2017 roku świat obiegło niezwykle odkrycie. Naukowcy z kilku polskich uniwersytetów w kamieniołomie „Laskowa” znaleźli ślady najstarszych na świecie raf koralowych tzw. średnich głębokości (od 30 do 150 metrów). Rafy te pochodzą sprzed około 390 milionów lat i są starsze od tych znalezionych w Newadzie w USA.

Rekonstrukcja rafy z Laskowej w Centrum Geoedukacji w Kielcach

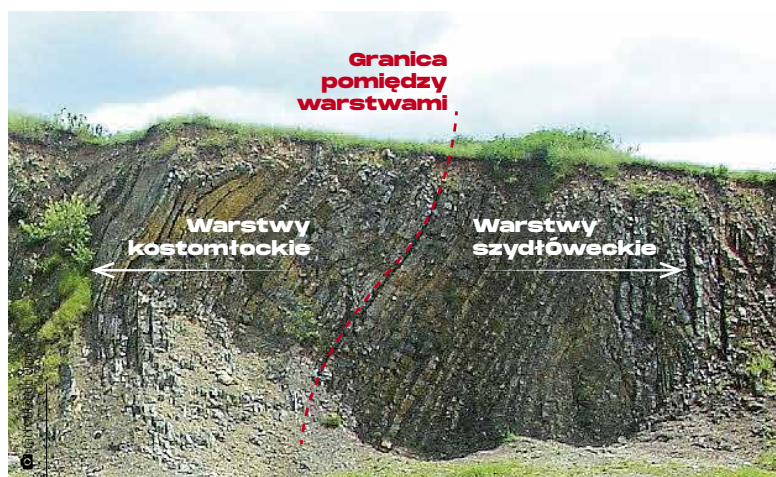
Naukowcy zidentyfikowali w „Laskowej” płaskie i liściaste koralowce (podobne do główki sałaty) oraz liliowce, gąbki i ramienionogi (dwuskorupkowe organizmy podobne do małży). Rafa koralowa w „Laskowej” charakteryzowała się dość dużą ilością światła i była dość głęboko położona. Na terenie kamieniołomu „Laskowa” naukowcy znaleźli organizmy pełnomorskie, co świadczy o tym, że był to zespół „otwartego morza”, a w toni wodnej mogły żerować jedne z najstarszych rekinów. Czy łatwo odnaleźć ślady życia dewońskiego morza? Kopalnia „Laskowa” jest nadal czynna, a zatem niedostępna dla turystów i amatorów geologii. Warto jednak uważnie przyglądać się kruszywu (skałom) wywożonemu z kopalni. Znaleźć w nim można piękne skamieniałości dewońskich organizmów. Zrekonstruowaną rafę z Laskowej oglądać można na terenie Centrum Geoedukacji w Kielcach.

MORZE Z BAHAMÓW W „MOGIŁKACH”

Kamieniołom „Mogiłki” jest jednym z cenniejszych punktów na mapie geologicznej Polski. Odwiedzany przez liczne grupy naukowców jest źródłem wielu publikacji naukowych. Od

kilkunastu lat prowadzone są starania objęcia tego miejsca ochroną. Warto go odwiedzić, gdyż zawiera wiele geologicznych ciekawostek.

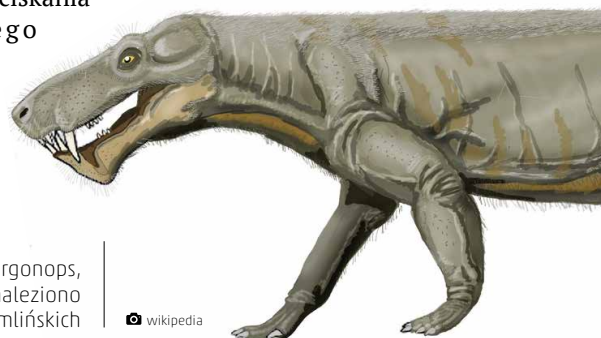
Stojąc w kamieniołomie, warto spojrzeć w kierunku wschodnim. Z tej perspektywy można go podzielić jakby na dwie części. Po stronie południowej widoczne są najstarsze skały z pogranicza dewonu środkowego i górnego, tzw. warstwy szydlówcekie. Są to cienkie warstwy margli oraz łupków (ciemniejsze) i wapieni marglistych. W skałach tych spotykamy skamieniałości małży, ramienionogów, małżoraczków oraz tzw. stromoporoidów gałązkowych, czyli organizmów podobnych do gąbek. Skały te powstawały w dosyć głębokim, ciepłym morzu tropikalnym około 360 milionów lat temu z materiału przynieszonego przez sztormy, trzęsienia ziemi i fale tsunami. Całkiem inny charakter ma środkowa i północna część wyrobiska. Obszar ten należy do tzw. warstw kostomłockich powstałych w górnym dewonie. Warstwy skalne są grube i reprezentowane przez wapienie a także łupki margli-

Fragment kamieniołomu „Mogiłki” z zaznaczonymi warstwami

ste. Powstały one pomiędzy płytkim a głębokim obszarem ówczesnego ciepłego morza, w pewnych momentach przypominającego to wokół wysp Bahama. W skałach tych zapisane są warunki, jakie wówczas panowały m. in.: falowanie w płytkim morzu oraz w czasie sztormów, podwodne trzęsienia ziemi. Bardzo ciekawa jest także ciemna, marglista, około 20-centymetrowa warstwa oddzielająca wspomniane warstwy kostomłockie i szydlówcekie. Powstała ona w okresie braku tlenu na dnie morza. Warunki takie prowadziły do śmierci zwierząt, których ślady można dzisiaj łatwo odnaleźć.

„Mogiłki” to doskonałe miejsce do obserwacji efektów silnego sfałdowania. Najlepiej widoczne jest ono w warstwach szydlówcekich. Pierwotnie skały osadowe powstawały w pozycji poziomej. Jednakże w wyniku ściskania tektonicznego (nacisk z północy i południa) warstwy skalne uległy sfałdowaniu, czyli

Drapieżny gorgonops, którego tropy znaleziono w piaskowcach tumlińskich

wikipedia

Turniej debat

Jak dyskutować, by umieć przedstawić swoją rację i nie obrazić przeciwnika? Jaki wpływ na konsumentów ma gospodarka i czy oplota się być przedsiębiorczym?

Takie i podobne zagadnienia pojawiły się podczas pierwszej edycji Miedzianogórskiego Turnieju Szkolnych Debat Oksfordzkich. To projekt, który trwa pół roku i którego celem jest pogłębienie wiedzy uczniów szkół podstawowych w naszej gminie o ekonomii i finansach. Uczestnicy mają również okazję uczyć się prowadzenia negocjacji i pracy w zespole. Pod okiem specjalistów te niecodzienne doświadczenia zdobywa aż 55 młodych ludzi oraz ich dziewięciu nauczycieli.

Lepsze zrozumienie praw ekonomii i konsumentów jest możliwe dzięki udziałowi uczniów w prowadzonych przez profesjonalistów warsztatach i seminariach oraz konkursie z atrakcyjnymi nagrodami. Narzędzie, które szczególnie po-

Debaty oksfordzkiej uczyli się najpierw nauczyciele

maga w opanowaniu wiedzy z zakresu finansów, stanowi tzw. debata oksfordzka, czyli rywalizacja na argumenty. W dwóch czteroosobowych składach zespoły bronią lub obalają przedstawione im twierdzenia. Co warto podkreślić, uczestnicy muszą zachować poziom dyskusji. – Oksfordzki sposób debатовania opiera się na szacunku do przeciwników. Zabronione jest obrażanie lub wyśmiewanie strony przeciwnej – opowiadał o projekcie jego pomysłodawca wójt Damian Sławski.

Finałem projektu jest konkurs, zaś laureaci trzech pierwszych miejsc mogą liczyć na cenne nagrody rzeczowe. Realizacja całego przedsięwzięcia należy do Urzędu Gminy Miedziana Góra, zaś środki niezbędne na organizację poszczególnych punktów – prawie 25 000 złotych – przekazała Fundacja Empiria i Wiedza. Instytucja ta przeprowadziła wcześniej konkurs grantowy pod hasłem „Kierunek Sukces” i wysoko oceniła projekt naszej gminy, zaliczając go do 23 najlepszych i najbardziej innowacyjnych w zakresie edukacji ekonomicznej i konsumenckiej w całym kraju. Dzięki temu gmina Miedziana Góra dołączyła do grupy nielicznych samorządów rozwijających świadomość, wiedzę i doświadczenia z tych zakresów wśród dzieci i młodzieży. ■ (MW)

wychyleniu z pierwotnej pozycji. Niektóre skały ustawione są dzisiaj w kamieniołomie nawet pionowo. Kamieniołom „Mogiłki” to także raj dla kolekcjonerów minerałów. Spotkać tu można: kalcyt, dolomit, baryt, piryt, chalkopiryt, kowelin, malachit, azuryt, galenę.

„DINOZAURY” Z PIASKOWCA TUMLIŃSKIEGO

Północna część gminy to teren występowania piaskowców tumlińskich. Jak wyglądał krajobraz gminy w okresie powstawania tych skał? Otóż obszar ten był płaskim łądem zasypywanym przez piasek. Działo się to pod koniec permu i na początku triasu (około 250 milionów lat temu). Był to okres bardzo suchy, z licznymi wydmami, pomiędzy którymi w obniżeniach płynęły niewielkie ciekły wodne.

Pochodzenie piaskowców określa się jako eoliczne, czyli wiatrowe. Przynoszone piaski pustynne, nasypywane warstwa po warstwie, z czasem ulegały procesom skałotwórczym. Tak powstawały piaskowce o różnych odcieniach czerwonego, który nadają im związki żelaza. Wiatr usypywał piasek pod różnymi kątami, co widać dzisiaj jako warstwy poziome lub skośne. W skale zapisały się ciekawe zjawiska przyrodnicze sprzed milionów lat takie jak skamieniałe ślady po kroplach deszczu oraz tzw. riplemarki (zmarszczki), które tworzył wiatr lub płynąca woda.

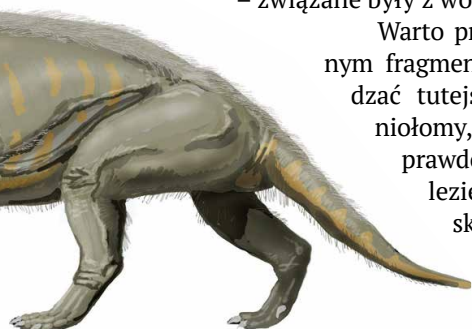
A jakie zwierzęta wówczas żyły? Jest to bardzo trudne do określenia, gdyż w piaskowcu tumlińskim rzadko zachowują się fragmenty ciał, kości, muszle, pancerze. Nie oznacza to jednak, że skała ta jest pozbawiona śladów dawnego życia.

Bliko 250 milionów lat temu żyły tu różnorodne bezkręgowce, płazy, oraz gady, które dały początek późniejszym dinozaurom. Zwierzęta te znosiły trudy życia w gorącym i suchym klimacie. „Pierwsze dinozaury” zostawiały swoje ślady, które ulegały skamienieniu. Dzięki temu przetrwały one do naszych czasów i stanowią dla paleontologów doskonałe źródło wiedzy. Liczne tego typu ślady odnaleziono w kamieniołomach „Tumlin-Gród”, „Wykień” i „Ciosowa”. Zostały one zabezpieczone, opisane, a obecnie część z nich – zarówno ślady, jak i modele zwierząt – oglądać można w Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach. Dotychczas w piaskowcach na terenie gminy znaleziono wiele grup zwierząt, a wśród nich min: Batrachichnus, Limnopus, Amphisauropus, Rhynchosauroides czy opisany po raz pierwszy w Tumlinie: Paradoxichnium tumlinense.

Znaleziono tu także ślady późnopermskich roślinożernych dicynodontów, parejazaurów, oraz gorgonopsów zwanych permскими tygrysami. Znalezione seymuriomorfy wykazywały duże podobieństwo do płazów – związane były z wodą i łądem.

Warto przyglądać się znalezionym fragmentom skał oraz odwiedzić tutejsze nieczynne kamieniołomy, ponieważ istnieje duże prawdopodobieństwo znalezienia w nich ciekawych skarbów – śladów przeszłości. ■

Grzegorz Szlefarski

Oszczędzaj energię!

Końcówka ubiegłego roku upłynęła pod znakiem ekologii.

Jak sprawić, żeby nasz dom był energooszczędny, a rachunki za prąd nie spędzały snu z powiek?

Zgodnie z zapowiedziami ceny energii elektrycznej w 2023 roku nie ulegną zmianie. Jednak energia po „starej” cenie będzie ograniczona. Wprowadzono bowiem limity: do 2000 kWh rocznie dla wszystkich gospodarstw, do 2 600 kWh dla gospodarstw, w których żyją osoby z niepełnosprawnościami, oraz do 3000 kWh dla rodzin trzy plus i rolników. Jeśli przekroczymy dany limit, będziemy musieli dopłacić zgodnie z obecną stawką. Jak widać, nie opłaca się przekraczać limitu. Jak jednak sprawić, żeby do tego nie doszło? Pamiętajmy o dokładnym sprawdzeniu instalacji w domu (żeby prąd nam nie „uciekał”), odpowietrzeniu kaloryferów przed sezonem i korzystaniu z zaworów regulujących temperaturę. Nie przegrzewajmy pomieszczeń. Optymalna temperatura w pokoju to 22 stopnie C, zaś w łazience do 24 stopni C. W kuchni możemy skorzystać z ciepła wytwarzanego przez kuchenkę czy piekarnik, zaś w sypialni utrzymujemy optymalną dla dobrego snu temperaturę do maksymalnie 19 stopni C. Obniżajmy temperaturę pomieszczeń, gdy wychodzimy z domu. Obniżenie temperatury w domu o 1 stopień C może przynieść 6–8% oszczędności w rachunkach. Nie zapominajmy o dokładnym zamykaniu drzwi czy zainstalowaniu w mieszkaniach żarówek energooszczędnych. Wybierajmy prysznic zamiast wanny, gotujmy z użyciem przykrywek. Podczas wyboru sprzętu AGD wybierajmy taki z oznaczeniami minimum A+. A skoro o lodówce mowa, to nie wkładajmy do niej ciepłych potraw. Unikajmy suszenia ubrań bezpośrednio na grzejniku. To nie wszystkie sposoby, ale kilka z nich na pewno wspomogą nas w walce z niszczeniem klimatu, a przede wszystkim znacznie obniży rachunki. A tego chcemy wszyscy!

Co jednak z oszczędnościami w miejscu pracy? Racjonalne

użytkowanie energii powinno towarzyszyć nam wszędzie. Zwłaszcza że w tej kwestii nałożono na pracowników administracji publicznej dodatkowe wymagania (nałożenie obowiązku oszczędności energii elektrycznej o 10% w urządach zapewniających obsługę samorządów). Jak zatem oszczędzają urzędy? W informacji wysłanej do każdego pracownika przesłano specjalne wytyczne dotyczące oszczędzania energii. Zawarły się w nich zalecenia dotyczące m.in. wyłączania światła, gdy pomieszczenie jest puste lub gdy oświetlenie nie jest potrzebne, a także o niezapalaniu wszystkich

światel w częściach wspólnych budynku. Zobowią-

zano urzędników do stosowania podstawowych zasad, tj. m.in. wyłączania z prądu wszystkich urządzeń po zakończonej pracy, zakręcania grzejników na czas dłuższej nieobecności, domykania okien po zakończonym dniu pracy, a w słoneczne dni pracy tylko przy dziennym świetle. W drodze do niższego zużycia energii ma pomóc urzędom także wyłączanie ogrzewania w budynku na dni wolne od pracy (jeśli pogoda na to pozwala) i ustawienie grzejników na tryb eko. Pomogą także komputery, które będą pracowały w trybie oszczędzania energii. Ma być to możliwe dzięki regulacji jasności monitorów, wyłączenie wygaszaczy ekranu z zaawansowanymi grafikami czy automatycznemu wyłączaniu ekranu po 20 minutach bezczynności. Co najważniejsze, należy pamiętać o wyłączaniu sprzętu po zakończonej pracy.

Dbłość o zasoby środowiska jest naszym wspólnym obowiązkiem. Marnowanie energii w banalnych sytuacjach (pozostawianie zapalonego światła w miejscach, w których nas nie ma, nieodłączanie ładowarek itp.) kosztuje naszą planetę, a nam znacząco podnosi rachunki. Dlatego ogromnie ważne jest, żebyśmy nauczyli się racjonalnie dysponować energią. Dla dobra przyrody, no i portfela.

Głos
Miedzianej Góry

*Wydawca: Urząd Gminy Miedziana Góra, ul. Urzędnicza 18, redakcja@glosmiedzianejgory.pl
Redakcja: Lukasz Sokołowski, Magdalena Wójcik, Agnieszka Kunicka, Magdalena Bogucka
Skład: trójca: pracownia graficzna / trojca.org | Druk: Drukarnia TERCET*

Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych i zastrzega sobie prawo do ich redagowania, skracania oraz opatrywania własnymi tytułami. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń.